



“ผ้ามัดย้อม บ้านหนองโกวิทย์”

บ้านหนองโกวิทย์ หมู่ที่ 7
ตำบลเขาสามลือ
อำเภอเขาฉกรรจ์
จังหวัดสระแก้ว

โดย อาจารย์รังสรรค์ ลีเปี้ยว

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
สระแก้ว

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและ
ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน บ้านหนองโกวิทย์
หมู่ 7 ตำบลเขาสามลือ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ผลสำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมาย บ้านหนองโกวิทย์ หมู่ 7 ตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ครัวเรือนเป้าหมายมีปัญหาการประกอบอาชีพจากปัญหาด้านสุขภาพ อันเกิดจากการนั่งทอผ้าเป็นระยะเวลานาน ๆ ติดต่อกัน ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพเช่น การกดทับกล้ามเนื้อ ปวดเมื่อยร่างกาย ปวดหลัง เป็นปัญหาสุขภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทอผ้าที่ต้องใช้ระยะเวลาในการทอผ้ามากขึ้น ทำให้ปริมาณผ้าที่ทอได้ลดลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ลดลง ชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะต้องจัดให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม เพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้ อีกหนึ่งแนวทางเพื่อทดแทนรายได้ที่ลดลงจากการทอผ้า และส่งเสริมเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าของชุมชนอีกชนิดหนึ่งต่อไปในอนาคต

เพื่อเป็นการแก้ไขและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่าเสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ที่จะส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

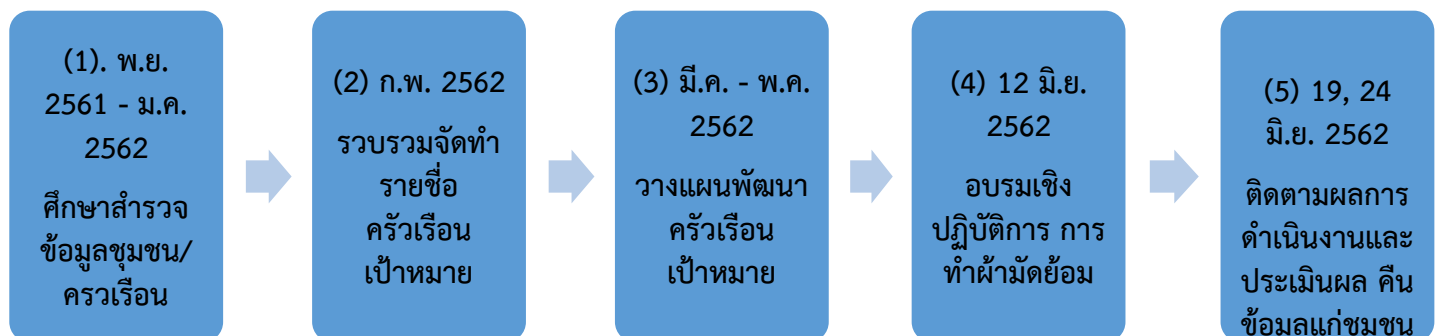
กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย บ้านหนองโกวิทย์ หมู่ 7 ตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 5 คน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการทำผ้ามัดย้อมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

การดำเนินโครงการ





ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชน/ครัวเรือนเป้าหมาย

บริบทชุมชน

- มีการทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง การทำไร่ข้าวโพด การปลูกไม้ยูคาลิปตัส
- ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
- ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้จากการทอผ้าขาวม้าเฉลี่ย 333 - 417 บาทต่อเดือน

สภาพปัญหา

- ครัวเรือนเป้าหมายมีปัญหาด้านสุขภาพ จากการมีอายุเพิ่มขึ้นและการกตบหนือ ปวดเมื่อยร่างกาย จากการนั่งทอผ้ามานาน ๆ

ความต้องการ

- การสร้างรายได้เพิ่มโดยการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญา



ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมจัดทำรายชื่อครัวเรือนเป้าหมาย

- จัดทำข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย
- สอบถามความพร้อมและความตั้งใจ
- สอบถามความต้องการ รูปแบบกิจกรรมการพัฒนา
- ชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินโครงการเพื่อความเข้าใจ



ขั้นตอนที่ 3 วางแผนพัฒนาครัวเรือนเป้าหมาย

- วางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้นำชุมชนและครัวเรือนเป้าหมาย เพื่อกำหนดแผนและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม
- ทหารือกำหนดสถานที่ วันและเวลาในการดำเนินกิจกรรม รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรม



ขั้นตอนที่ 4 อบรมเชิงปฏิบัติการ การทำผ้ามัดย้อม

อบรมให้ความรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับหลักการทำผ้ามัดย้อม ขั้นตอนการทำผ้ามัดย้อม ขั้นตอนการสร้างลายผ้ามัดย้อม การเตรียมการย้อมสี การเลือกวัสดุธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นมาเป็นวัสดุให้สีธรรมชาติ ขั้นตอนการย้อมสี สามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ผลงานจากการลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง วิเคราะห์และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นรวมถึงเสนอแนวคิดในการพัฒนาการทำผ้ามัดย้อมในอนาคต



ขั้นตอนที่ 5 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน คั้นข้อมูลแก่ชุมชน

- พบผู้นำชุมชน เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน
- พบครัวเรือนเป้าหมาย และผู้ร่วมกิจกรรม เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน สอบถามปัญหา อุปสรรค และแนวทางในอนาคต

สรุปผลการดำเนินโครงการ

ครัวเรือนเป้าหมายได้รับการพัฒนามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดและบรรเทาปัญหาสุขภาพจากการทอผ้าขาวม้าที่ต้องปฏิบัติในท่าทางเดิมเป็นเวลานาน ครัวเรือนเป้าหมายได้รับการเสริมสร้างความรู้และเพิ่มทักษะเกี่ยวกับหลักการทอผ้ามัดย้อม สามารถลงมือปฏิบัติ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงเสนอแนวคิดในการพัฒนาการทำผ้ามัดย้อมในอนาคต ช่วยให้ชุมชนสามารถต่อยอดทักษะ ความรู้ ความสามารถจากภูมิปัญญา และช่วยให้ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยปกติที่มีรายได้จากการทอผ้าขาวม้าประมาณ 333 – 417 บาทต่อเดือน โดยผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมมีต้นทุนการผลิตประมาณ 60 บาทต่อตัว สามารถจำหน่ายได้ในราคา 179 - 250 บาทต่อตัว คิดกำไรเป็นรายได้ของครัวเรือนเป้าหมายเพิ่มขึ้น 100 - 190 บาทต่อตัว หรือมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 25

ปัจจัยที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จคือ ผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญและมีความตั้งใจในการส่งเสริมและพัฒนา ความเข้มแข็งของชุมชนและตอบรับการส่งเสริมพัฒนาจากภาครัฐ พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เข้าใจและมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และครัวเรือนเป้าหมายมีความพร้อมด้านทักษะความรู้และภูมิปัญญา และความตั้งใจในการทำผ้ามัดย้อมเพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริม

แนวทางต่อยอดโครงการในอนาคต

ที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1	การพัฒนาเทคนิคการมัดย้อม	1. เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือการทำผ้ามัดย้อม	1. มีทักษะการทำผ้ามัดย้อมที่เพิ่มขึ้น
2	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม 2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. มีความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม 2. ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมได้รับการพัฒนา
3	การพัฒนาการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการทำการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. ได้รับความรู้ในการทำการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม
4	การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม 2. เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. ได้รับความรู้ในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ 2. ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
5	การปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ เพื่อบริโภคและจำหน่าย	1. เพื่อส่งเสริมการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ในการบริโภคและจำหน่าย	1. มีผักในการบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้